

8 potrzeb – jak przygotować się do rozmowy w klasie o uchodźstwie i migracjach?

1. POTRZEBUJĘ sam/sama przygotować się mentalnie i emocjonalnie i zadbać o siebie

2. POTRZEBUJĘ wiedzy o migracjach ludności i znać szerszy kontekst tego zjawiska

Sprawdź, krok po kroku, co może być potrzebne w pracy z uczniami i uczennicami wokół tematów dotyczących współczesnych migracji ludności, w tym aktualnej sytuacji na granicy polsko-białoruskiej. Przygotowaliśmy dla Ciebie zestaw materiałów edukacyjnych pierwszej potrzeby, które pomogą Ci przygotować się do prowadzenia rozmów na ten temat, a potem zrealizować zajęcia w szkole wykorzystując atrakcyjne metody i narzędzia edukacyjne.

8. POTRZEBUJĘ zadbać o uczniów i uczennice z doświadczeniem migracyjnym, które są w klasie/szkole

7. POTRZEBUJĘ znaleźć sposoby, aby mówić o globalnych procesach w sposób zrozumiały, np. za pomocą indywidualnych historii

6. POTRZEBUJĘ nauczyć uczniów i uczennice oddzielać fakty od opinii

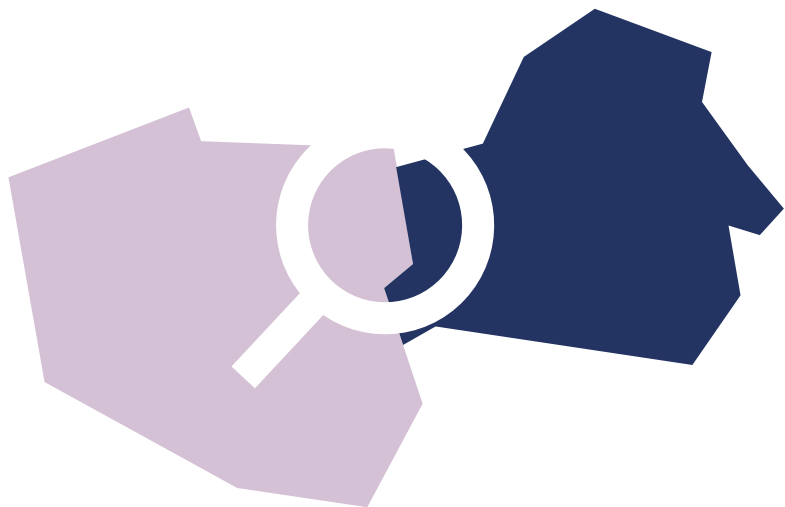
4. POTRZEBUJĘ umiejętności pracy z emocjami towarzyszącymi rozmowom o migracjach i uchodźstwie

5. POTRZEBUJĘ nauczyć się rozpoznawać stereotypy i uprzedzenia i umieć na nie reagować

3. POTRZEBUJĘ stworzyć na zajęciach atmosferę, która pomoże wybrzmieć różnym głosom, odmiennym punktom widzenia

Szanowne Nauczycielki i Szanowni Nauczyciele!

Wydarzenia ostatnich miesięcy: przejście Afganistanu przez talibów, które spowodowało ucieczkę z tego kraju tysiące ludzi, a także przybycie migrantów i migrantek między innymi z krajów takich jak Afganistan i Irak do Białorusi, skąd próbują dostać się do Unii Europejskiej przez granicę z Polską i Litwą, sprawiły, że **temat uchodźców i uchodźczyń znów wrócił na medialne nagłówki, do debaty publicznej i codziennych rozmów Polek i Polaków.**

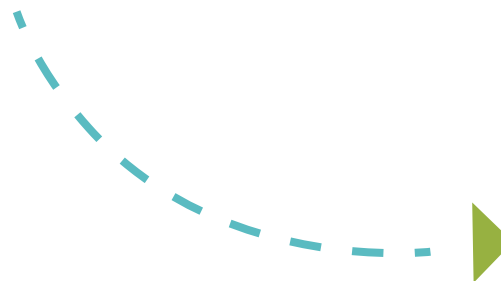
Przyglądają i przysłuchują się tym dyskusjom także dzieci i młodzież. Jednak czy ze strzępków informacji, mnogości argumentów, często sprzecznych ze sobą faktów, trudnych do zrozumienia dokumentów i pojęć (np. Konwencja Genewska, push-backi, wojna hybrydowa) będą umiały zrozumieć wydarzenia, które zachodzą tuż obok nich, ale są konsekwencją globalnych procesów i międzynarodowej polityki? Czy są w stanie poradzić sobie samodzielnie z emocjami i pytaniami, które pojawiają się w nich, gdy widzą zewsząd zdjęcia ich rówieśników i rówieśniczek w lesie, przeładowane samoloty, obco wyglądające twarze?

To odpowiedzialność nas, dorosłych - nauczycieli, nauczycielek, rodziców, dyrektorów i dyrektorek szkoły i całej społeczności – aby tłumaczyć młodym ludziom świat. Dlatego zachęcamy do tego, aby nie narzucać im swoich poglądów albo nie mówić: „nie zrozumiesz, jesteś za mały, za mała”, ale rozmawiać.

Rozmowa na temat uchodźstwa i współczesnych migracji może nie tylko pomóc uczniom i uczennicom zrozumieć, co dzieje się wokół nich czy dać ujście emocjom, ale też rozwijać kompetencje, budować postawy i wzmacniać relacje w klasie. Uczniowie i uczennice mogą się uczyć wyszukiwania informacji i sprawdzania źródeł, krytycznego myślenia, dobrej rozmowy, argumentowania i szacunku dla odbiorcy, zdobywają zdolność empatii. A nauczyciele i nauczycielki, którzy już podjęli się tego zadania, przy wsparciu Centrum Edukacji Obywatelskiej, deklarują, że uczniowie i uczennice czuli się dowartościowani, że ktoś traktuje ich poważnie, prowadzi z nimi rozmowy na takie tematy i chce usłyszeć ich głos. To buduje poczucie zaufania w klasie i pomaga rozmawiać z młodzieżą też na inne trudne tematy.

Zespół Centrum Edukacji Obywatelskiej

aktualizacja 23 listopada 2021 r.

SCENARIUSZ

Rozmowa o uchodźcach w Polsce

Scenariusz dwóch lekcji

[pobierz](#)

EMOCJE JAKO TWOJE SUPERMOCE!

Przewodnik po emocjach na (nie)zwyczajne czasy

[pobierz](#)

MATERIAŁ MERYTORYCZNY

Polska jako kraj imigracji – kto i w jakim celu przyjeżdża do Polski?

Fakty o migracjach na XXI wiek

[pobierz](#)

JAK MÓWIĆ O AFRYCE? O WRAŻLIWOŚCI KULTUROWEJ I JĘZYKOWEJ

Zajęcia poruszają tematykę antydyskryminacyjną i przybliżają młodzieży kwestię wrażliwości kulturowej i językowej. Młodzież zastanawia się nad własnymi stereotypami dotyczącymi Afryki oraz konfrontuje je ze stereotypami młodzieży z kilku krajów Afryki Zachodniej na temat Europy. Następnie zapoznaje się z ironicznym felietonem kenijskiego pisarza – Binyavangi Wainaina, w którym autor bezlitośnie wyśmiewa liczne stereotypy i skojarzenia dotyczące tego kontynentu.

[pobierz](#)

WE ARE LIVING IN A TIME OF UNPRECEDENTED MIGRATION OR ARE WE?

Czy na pewno?

[pobierz](#)

Ale ja czuję, że jestem już czasami... To jest mój drugi dom.

[pobierz](#)

ROZMAWIAJMY O UCHODźCACH
MOC KULTUR W SZKOLE

JAK ROZMAWIAĆ O WIELOKULTUROWOŚCI W SZKOLE?

Pakiet ekspercki dla kadry pedagogicznej

- *DZIECKO Z DOŚWIADCZENIEM MIGRACYJNYM W SZKOLE
- *WIELOKULTUROWOŚĆ
- *MOC KULTUR W SZKOLE

[pobierz](#)

Jak zacząć?

Podpowiadamy w 8 krokach i oferujemy gotowe, bezpłatne materiały edukacyjne opracowane przez Centrum Edukacji Obywatelskiej

Zacznij od przeprowadzenia zajęć na podstawie scenariusza [Rozmowa o uchodźcach w Polsce](#).

Pierwotna wersja scenariusza została opracowana przez ekspertów i ekspertki w Centrum Edukacji Obywatelskiej w 2016 roku, kiedy rozpoczęła się w Polsce i w całej Europie dyskusja na temat sytuacji uchodźczyń i uchodźców. W połowie 2021 roku scenariusz został zaktualizowany pod kątem kluczowych informacji dotyczących uchodźczyń i uchodźców, w tym bieżącej sytuacji na polsko-białoruskiej granicy (sierpień-wrzesień 2021 roku).

**SCENARIUSZ
ZAJĘĆ,
ĆWICZENIA**

pobierz

[Rozmowa o uchodźcach w Polsce. Scenariusz dwóch lekcji](#)

Lekcja nr 1 ma umożliwić uczniom i uczennicom poznanie kluczowych informacji dotyczących uchodźczyń i uchodźców, w tym bieżącej sytuacji na polsko-białoruskiej granicy (sierpień-wrzesień 2021 roku) oraz kryzysu postaw obywatelskich związanych z przybywaniem migrantów i uchodźców do Polski. Lekcja nr 2 jest poświęcona wypracowaniu przez uczniów i uczennice zasad, które pomogą im w prowadzeniu rozmów na trudne, kontrowersyjne, budzące emocje tematy, a w szczególności wesprą ich w przeprowadzeniu rozmowy o uchodźcach i uchodźczyniach w Polsce oraz bieżącej sytuacji na polsko-białoruskiej granicy.

Karty pracy dla młodzieży ze scenariusza Rozmowa o uchodźcach w Polsce

ZAŁĄCZNIK 1

Materiał pomocniczy nr 1. Karty informacyjne. Fakty dotyczące uchodźców i uchodźczyń

GRUPA 1. NA CZYM POLEGA WSPÓŁCZESNY KRYZYS ZWIĄZANY Z MIGRACJAMI?

Obecnie na świecie 82,4 miliona osób było zmuszonych opuścić swoje domy, stając się uchodźcami i uchodźczyniami bądź osobami wewnątrznie przesiedlonymi. Na podstawie poniższych informacji wyjaśnijcie, na czym polega współczesny kryzys związany z migracjami i w jaki sposób kraje Unii Europejskiej próbują go rozwiązać.

[pobierz](#)

GRUPA 3. UPORZĄDKOWANIE POJĘĆ. KIM JEST UCHODŹCA? KIM JEST MIGRANT EKONOMICZNY?

Rozmawianie na temat migracji i uchodźstwa wymaga znajomości podstawowych pojęć. Na podstawie poniższych informacji wyjaśnijcie, kim jest uchodźca i jaka jest różnica między uchodźcą a migrantem.

[pobierz](#)

GRUPA 2. O CO CHODZI W SYTUACJI NA GRANICY POLSKO-BIAŁORUSKIEJ?

Na podstawie poniższych informacji wyjaśnijcie, na czym polega sytuacja na granicy polsko-białoruskiej, która ma miejsce od sierpnia 2021 roku.

[pobierz](#)

GRUPA 4. JAKIE SĄ PRZYCZYNY MIGRACJI I UCHODŹSTWA?

Według UNHCR, Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców, liczba osób przymusowo przesiedlonych osiągnęła w 2020 roku poziom 82,4 miliona (dla porównania w 2015 roku było to 65,3 miliona), z czego prawie 26,4 miliona to uchodźczynie i uchodźcy (w 2015 roku – 21,3 miliona). Wiele osób ubiegających się obecnie o status uchodźcy w Europie opuściło kraj pochodzenia z powodu uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub przekonań politycznych. To przesłanki uzasadniające przyznanie im statusu uchodźcy.

[pobierz](#)

GRUPA 6. JAKIE WYZWANIA WIĄŻĄ SIĘ Z MIGRACJAMI I UCHODŹSTWEM?

Na podstawie poniższych informacji wyjaśnijcie, z jakimi wyzwaniami mierzą się uchodźcy i uchodźczynie po przybyciu do kraju przyjmującego oraz w jaki sposób państwo może ułatwić im integrację w społeczeństwie.

[pobierz](#)

GRUPA 5. JAK WYGLĄDA PROCES PRYZNAWANIA STATUSU UCHODŹCY W POLSCE?

Na podstawie poniższych informacji przygotujcie wypowiedź na temat funkcjonującej w Polsce procedury przyznawania statusu uchodźcy i wsparcia, jakie otrzymują cudzoziemcy i cudzoziemki ubiegający się o jego nadanie.

[pobierz](#)

Zajęcia na podstawie scenariusza mogą być punktem wyjścia do zgłębiania przez młodzież historii i faktów o migracjach XXI wieku i poznawania szerszego kontekstu globalnych i lokalnych procesów migracyjnych na zajęciach przedmiotowych, godzinach wychowawczych i podczas zajęć pozalekcyjnych. To może być również okazja dla Ciebie do zaobserwowania, co Twoi uczniowie i uczennice wiedzą, myślą, widzą i jakie postawy i wartości reprezentują wobec obecności migrantów i migrantek w Polsce i w Europie.

Bazując na doświadczeniu CEO kilkuletniej współpracy z nauczycielami i nauczycielkami ze szkół z całej Polski w poruszaniu tematyki migracyjnej i uchodźczej z dziećmi i młodzieżą, i znajomości najczęściej pojawiających się wyzwań w pracy edukacyjnej i wychowawczej w tym temacie, proponujemy konkretne materiały.

1. Potrzebuję sam/sama przygotować się mentalnie i emocjonalnie i zadbać o siebie

Prowadzenie zajęć o tematyce migracyjnej i oddanie uczniom i uczennicom przestrzeni do rozmów zgodnie z zasadami przez nich samych ustalonymi to zadanie, które wymaga refleksji nad swoją własną gotowością do pracy w tym temacie zaproponowaną metodą. Przemyslenie własnego nastawienia wobec tematu i przygotowanie się mentalne jest tak samo ważne, jak kwestie merytoryczne. Tutaj spójność prowadzącego zajęcia jest niebywale ważna dla jego wiarygodności.

Klasa, z którą będziesz pracować, powinna mieć podstawową wiedzę o świecie i znać część pojęć, które pojawiają się w materiałach. Jeśli chodzi o aspekt relacji w klasie, to w naszym odczuciu można prowadzić te lekcje w klasach o różnej strukturze grupowej (klasach skłóconych, gdzie są konflikty i/lub napięcia, ale i w zgranych – gdzie ludzie czują się ze sobą dobrze).

ZASTANÓW SIĘ:

- Jaki mam stosunek do tematu?
- Czy łatwo, czy trudno mi o tym mówić? Dlaczego?
- W jaki sposób radzę sobie z obawami lub ewentualną niechęcią członków, członkiń społeczności szkolnej?
- Jakie znaczenie dla przeprowadzenia zajęć mają moje osobiste poglądy?
- Jakie są moje przekonania/stereotypy/uprzedzenia związane z osobami z doświadczeniem migracji?
- Czy sam/sama mam takie doświadczenie? Jak je traktuję?
- Czy ktoś z moich bliskich doświadczył migracji? Jak postrzegam tę osobę, jej motywacje, działania?
- Czy w moim otoczeniu są osoby z doświadczeniem migracyjnym, o których nic więcej oprócz tego nie wiem? Jaki jest mój stosunek do nich?
- W jaki sposób zamierzam przygotować się do przeprowadzenia zajęć?
- Z jaką grupą młodzieży pracuję?

2. Potrzebuję wiedzy o migracjach ludności i znać szerszy kontekst tego zjawiska

Migranci i migrantki są coraz częściej obecni w naszych lokalnych społecznościach, a młodzi ludzie czują się częścią europejskiej wspólnoty. Dlatego ważne, aby młodzież była świadoma faktów na temat migracji: kierunków i ruchów migracyjnych, przyczyn i konsekwencji przemieszczania się ludności, a także dostrzegała wielowymiarowość tego zjawiska (nie tylko w kontekście wyzwań globalnych, ale również korzyści i wyzwań dla lokalnych społeczności).

Polska jako kraj imigracji - kto i w jakim celu przyjeżdża do Polski?

Skala wyjazdów Polek i Polaków z kraju oraz przyjazdów cudzoziemców do Polski ulegała dynamicznym zmianom. Kiedyś wielojęzyczne i wielokulturowe ulice były na ziemiach polskich codziennością, dzisiaj jesteśmy jednym z najbardziej jednorodnych etnicznie i narodowościowo społeczeństw. Od czasu naszej obecności w Unii Europejskiej cudzoziemcy coraz chętniej przyjeżdżają do naszego kraju.

- ▶ Wykorzystaj tekst na zajęciach w szkole, podczas których młodzież poszukuje odpowiedzi na pytania: Kim są osoby, które decydują się zamieszkać w Polsce? Skąd i w jakim celu przyjeżdżają do naszego kraju? Jak wygląda ich sytuacja prawna?

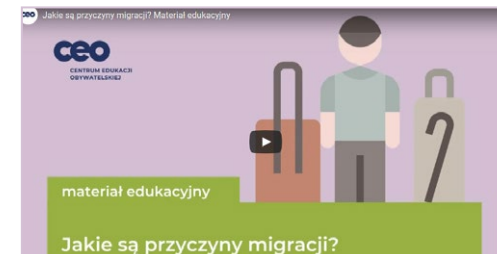

FILM**pobierz**

Jakie są przyczyny migracji?

Dlaczego ludzie ryzykują życie, aby przybyć do Europy? Przyczyny migracji są znane: konflikty, niepewna sytuacja polityczna, niestabilność ekonomiczna. Często one jednak się łączą. Migranci nie przyjeżdżaliby do Europy tylko dla poszukiwania lepszej pracy. To bardziej skomplikowane. Obejrzyj filmik organizacji Migration Matters z ekspertką ds. migracji Nassim Majidi i dowiedz się, co mówi o przyczynach współczesnych migracji do Europy.

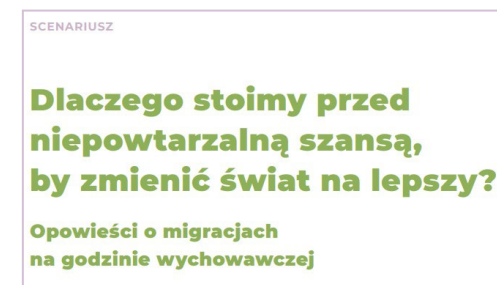
- ▶ Wykorzystaj film na zajęciach w szkole na temat faktów i mitów dotyczących współczesnych migracji.

**SCENARIUSZ
ZAJĘĆ****pobierz**

Dlaczego stoimy przed niepowtarzalną szansą, by zmienić świat na lepszy?

Zajęcia mają na celu wprowadzić młodzież w tematykę przyczyn i skutków współczesnych migracji ludności w kontekście wybranych Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ: Cel 1: Koniec z ubóstwem, Cel 10: Mniej nierówności, Cel 13: Działania w dziedzinie klimatu, Cel 16: Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje. Spotkanie jest okazją do refleksji nad tym, co to znaczy, że migracje to sprawa każdego i każdej z nas.

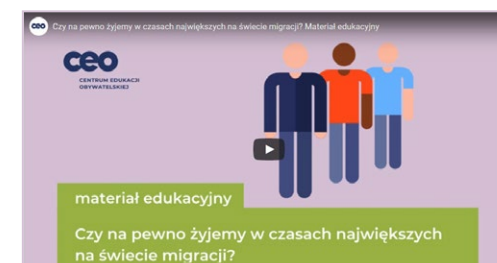
- ▶ Zajęcia według scenariusza to dobra okazja do tego, aby zauważyć globalne zależności pomiędzy zjawiskiem migracji a ubóstwem, nierównościami, zmianą klimatu i pokojem na świecie.

FILM**pobierz**

Czy na pewno żyjemy w czasach największych na świecie migracji?

Według szacunków Międzynarodowej Organizacji do Spraw Migracji (International Organization for Migration) w 2000 roku na świecie było 150 milionów migrantów i migrantek, a w roku 2019 liczba ta wzrosła do 272 milionów. Nie miało to jednak tak gwałtownego przełożenia na zmianę procentowego udziału tej grupy w globalnej populacji.

- ▶ Wykorzystaj film jako inspirację do rozmowy z młodzieżą na temat tego, skąd przyszli migranci będą pochodzić i dokąd zmierzać?

3. Potrzebuję stworzyć na zajęciach atmosferę, która pomoże wybrzmieć różnym głosom, odmiennym punktom widzenia

Kluczowe jest, aby rozmowę z młodzieżą o przyczynach i konsekwencjach współczesnych migracji prowadzić w bezpiecznej i otwartej atmosferze. Takiej, w której można swobodnie dyskutować, ale ze świadomością, że wolność słowa ma swoje granice tam, gdzie naruszana jest godność i prawa drugiej osoby. Przed dyskusją starannie zaplanujcie omawianie danego zagadnienia i uzgodnijcie z grupą podstawowe zasady współpracy. Zachęcamy do rozmowy na temat migracji wszystkich, niezależnie od poglądów. To tematyka, która głęboko dotyka naszych wartości, wymaga refleksji nad nimi i nad postawami, jakie prezentujemy na co dzień.

ARTYKUŁ

pobierz

10 porad jak rozmawiać o uchodźcach (i wzajemnie się słuchać)?

Temat przyjęcia przez Polskę uchodźców i uchodźczyń ujawnił, jak trudno o dobrą rozmowę. Zarówno zwolennicy, jak i przeciwnicy ich przyjęcia kierują swoje argumenty do osób, które myślą podobnie do nich. Często chodzi o zademonstrowanie własnych stanowisk i podkreślenie, jak bardzo różnią się one od tych „drugiej strony”. Zamiast szukać punktów wspólnych, uczestnicy dyskusji obrażają się nawzajem.

- ▶ Pokaż, jak rozmawiać, aby dyskusja zbliżała, a nie oddalała.

TO PORAD – JAK ROZMAWIAĆ
O UCHODźCACH
(i wzajemnie się słuchać)?

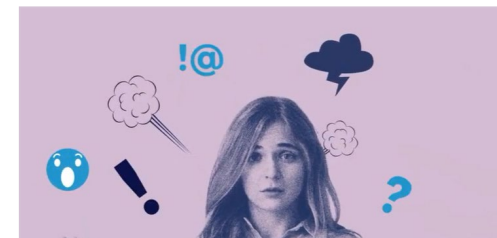
FILM

pobierz

Rozmawiajmy o migracjach

Skomplikowane zagadnienia, takie jak migracje, często dzielą społeczeństwo na zwolenników i przeciwników. Internetowa wymiana poglądów zamienia się w kłótnie spolaryzowanych grup „za” i „przeciw” i nie sprzyja budowaniu rzeczowej dyskusji opartej na faktach i wzajemnym słuchaniu się stron. Taka atmosfera sprawia, że zaczynamy unikać rozmowy. Tymczasem rozmawianie może wiele nauczyć.

- ▶ Pokaż uczniom i uczennicom, że rozmowa to szansa do wymiany myśli, poszerzenia horyzontów i zbliżenia z drugim człowiekiem.

PUBLIKACJA

pobierz

Globalnie-lokalnie o migracjach

Kwestia współczesnych migracji i uchodźstwa zagościła w mediach, dyskusjach politycznych, rozmowach prywatnych; nie ominęła też szkoły.

- ▶ Poruszaj temat migracji na swoich zajęciach przedmiotowych odnosząc się do podstawy programowej.

PUBLIKACJA DLA MŁODZIEŻY

pobierz

Rozmawiamy o uchodźcach. Punkty widzenia. Klub Dobrej Rozmowy

Przewodnik dla młodzieży zachęca do samodzielnego inicjowania dyskusji na trudne tematy. Znajduje się w nim: wprowadzenie do idei Klubów Dobrej Rozmowy, wyjaśnienie krok po kroku, jak założyć Klub oraz szereg inspiracji.

- ▶ Zachęć młodzież do rozmowy na temat uchodźców, czy szerzej migracji – niezależnie od poglądów – i wesprzyj w stworzeniu przestrzeni do rozmów pełnych szacunku.

ARTYKUŁ

pobierz

Szkoła dobrej rozmowy

Coraz częściej obserwujemy, że rozmowa nie służy porozumieniu, lecz forsowaniu jednej racji i opowiedzeniu się za lub przeciw. W przestrzeni publicznej brakuje wzorców dobrego rozmawiania, pogłębiają się natomiast podziały i konflikty. Szkoła jest miejscem, w którym problemy te skupiają się jak w soczewce.

- ▶ Buduj szkołę jako miejsce dobrej rozmowy, która pozwala nam się zbliżyć, spotkać i poznać.

4. Potrzebuję umiejętności pracy z emocjami towarzyszącymi rozmowom o migracjach i uchodźstwie

Rozpoczynając rozmowę na temat migracji i uchodźstwa, warto zwrócić uwagę na emocje, które jej towarzyszą. Nawet jeśli dzieci i młodzież w pełni nie rozumieją, co dzieje się na granicy polsko-białoruskiej, nie znaczy, że tego nie przeżywają. To wszystko rodzi pytania, na które nie zawsze łatwo odpowiedzieć. Dowiedz się, jak prowadząc rozmowę zadbać o emocje uczniów i uczennic.

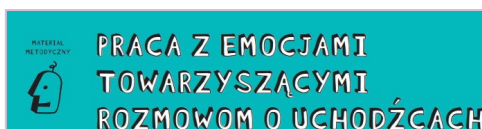
ARTYKUŁ

pobierz

Praca z emocjami towarzyszącymi rozmowom o uchodźcach

Pamiętaj o tym, że:

- Lekcja musi być odpowiednio długa.
- Zajęcia powinny opierać się zarówno na odkrywaniu różnic w wiedzy, poglądach, perspektywach, ale i sprzyjać poszukiwaniu podobieństw między ludźmi, poglądami.
- Istotne jest zadbanie o równą przestrzeń do wyrażania się każdemu, w niektórych przypadkach wsparcie słabszych, mniej słyszalnych głosów.
- Ważne jest panowanie nad własnymi emocjami, trzymanie ich w ryzach, ale nie wypieranie ich.
- ▶ Dowiedz się, jak prowadzić zajęcia, by zapanować nad emocjami osób w klasie, przeprowadzić ich przez cały proces rozmowy i zadbać o siebie.

PUBLIKACJA DLA MŁODZIEŻY

pobierz

Emocje jako twoje supermoce. Przewodnik po emocjach na (nie)zwyczajne czasy

Twoi uczniowie i uczennice zapewne zdają sobie sprawę, że dzisiejszy świat stawia przed nami wiele wyzwań. Dowiadujemy się o masowych migracjach, rosnących nierównościach społecznych i ekonomicznych, ubóstwie ludzi w wielu regionach świata. Te wszystkie wyzwania mogą wywoływać w nas wiele emocji, których często nie chcemy odczuwać lub które są dla nas trudne, np. gniew na niesprawiedliwość, strach przed migrantami i migrantkami, smutek z powodu wysychania jezior lub blaknięcia raf koralowych.

- ▶ **Wesprzyj młodzież w poszukiwaniu odpowiedzi na wątpliwości i pokaż, że w porządku jest zadawać pytania i odczuwać różne emocje w związku z tym, co dzieje się na świecie.**

SCENARIUSZ ZAJĘĆ

pobierz

Opowiem (Opiszę?) Wam, co czuję

Lekcja dotyczy uczuć i emocji, które mogą towarzyszyć uchodźcom i uchodźczyniom. Zajęcia mają na celu zwiększenie poczucia solidarności z uchodźcami, rozbudzenie wśród uczniów i uczennic empatii. Osiągnięcie celu będzie możliwe dzięki zredagowaniu opisu przeżyć wewnętrznych kobiet, które pochodzą z Syrii, w oparciu o ich bezpośrednie wypowiedzi oraz o dzieła malarskie jednej z nich.

- ▶ **Buduj wśród młodzieży poczucie solidarności i rozbudzaj empatię.**

SCENARIUSZ ZAJĘĆ, ĆWICZENIA

FILM

pobierz

Wywiad i scenariusz lekcji „Każdy dzień jest wyjątkowy”

Rozmowa z Elsim Adajewem z Czeczenii, który opowiada o swoim życiu, doświadczeniu uchodźczym i odnajdywaniu się w nowej rzeczywistości po przyjeździe do Polski. Zajęcia kształtują postawę empatii i zrozumienia innej perspektywy, a także nakreślają kontekst sytuacji uchodźców z Czeczenii w Polsce.

- ▶ **Pamiętaj, żeby dać młodzieży czas na „wyrzucenie” wszystkich emocji z siebie; klasa nie powinna po lekcji zostać z poczuciem niepokoju. Jeśli klasa ma opory w dzieleniu się swoimi emocjami, poproś, żeby spisała je na kartce.**

5. Potrzebuję nauczyć się rozpoznawać stereotypy i uprzedzenia i umieć na nie reagować

Stereotypy to zbiór różnych informacji o innych grupach społecznych, który powszechny jest wśród członków danej społeczności kulturowej. Stereotypowe postrzeganie osób o innej narodowości, religii, doświadczeniach, wyglądzie to kolejne wyzwanie, z jakim można się spotkać podczas rozmowy o migracjach.

ARTYKUŁ

pobierz

Co zrobić, by postrzeganie bez stereotypów i uprzedzeń było możliwe w kontekście rozmowy o uchodźcach?

Rozmowa o uchodźcach nie jest zazwyczaj miłą pogawędką na neutralny temat. Porusza ona wątek silnie stereotypizowany. Z jednej strony samo zjawisko uchodźstwa obrosnięte jest mitami i niepozbowione uprzedzeniowych skojarzeń. Z drugiej strony to rozmowa o konkretnych narodowościach, np. syryjskiej czy irackiej, czyli

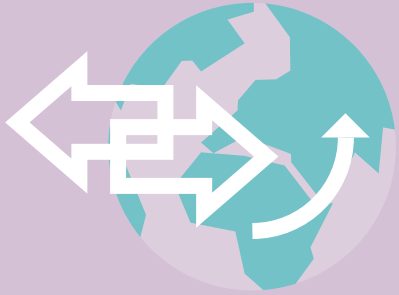
grupach mało znanych. Z powodu tego, że nasze narodowości są od siebie odległe zarówno geograficznie, jak i kulturowo i religijnie i trudno nam je zrozumieć, wytworzono na ich temat wiele stereotypów, które mają uprościć ich obraz, ale nie rzadko go zakłamują.

- ▶ Dowiedz się, jak pracować ze stereotypami i uprzedzeniami.

CO ZROBIĆ, BY
POSTRZEGANIE
BEZ STEREOTYPÓW
I UPRZEDZEŃ BYŁO MOŻLIWE
W KONTEKŚCIE ROZMOWY
O UCHODźCACH?

6. Potrzebuję nauczyć uczniów i uczennice oddzielać fakty od opinii

Nie ma mowy o skutecznej edukacji o migracjach bez umiejętności krytycznego myślenia ucznia i uczennicy, ale też nauczyciela i nauczycielki. Jak zatem przekazywać wiedzę, ale też ćwiczyć umiejętność samodzielnego uczenia się, wątpienia, sprawdzania i poszukiwania prawdy? Poniższe strony internetowe dostarczą wam rzetelnych informacji o procesach migracyjnych.

- Słownik pojęć na stronie [Urzędu do spraw Cudzoziemców](#)
- Mapy i dane statystyczne imigrantów i służb migracyjnych Polski migracje.gov.pl
- Publikacje i raporty na stronie [Wysokiego komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw uchodźców \(UNHCR\)](#)
- [Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji \(IOM\)](#) i [Krajowe Biuro Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji w Polsce](#)
- Źródło wiedzy i informacji o sytuacji uchodźców i uchodźczyń w Polsce i w Europie przedstawione w formie czytelnych grafik, plansz i infografik, na portalu Uchodźcy.info.
- Twitter Straży Granicznej: [@Straz_Graniczna](#)
- Twitter Fundacji Ocalenie: [@FundOcalenie](#)
- Instagram: [@ponadgranicami](#)
- Rozsypanka pojęć i definicji dotyczących migracji w kontekście polskim i globalnym – Pakiet materiałów edukacji praw człowieka pt. „[Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi](#)” wydany przez Amnesty International w 2017 r., str. 32-39.

PUBLIKACJA

pobierz

Ćwiczenia z myślenia

Dzisiaj bardziej niż kiedykolwiek, młodym ludziom potrzebne są narzędzia, które pomogą im analizować i interpretować rzeczywistość, która ich otacza i odpowiadać na wyzwania takie jak: zmiana klimatu, migracje, równość płci, ubóstwo lub głód. Młodzież, która potrafi krytycznie myśleć, będzie lepiej funkcjonować w zmieniającym się świecie i szukać rozwiązań na palące problemy.

- ▶ Poznaj pułapki myślenia, różne perspektywy, inne spojrzenie na znane fakty. Przeprowadź autorefleksję i skorzystaj z gotowych ćwiczeń na krytyczne myślenie na zajęciach z młodzieżą.

Narzędziownik krytycznego myślenia

PUBLIKACJA

ARTYKUŁ

pobierz

Pytania do analizy przekazów medialnych

Zapoznaj się ze smartfonem, czyli narzędziem, które pomaga w analizie medialnych przekazów poprzez zadawanie pięciu prostych pytań. Za każdym razem, gdy będziecie chcieli przeanalizować artykuł, informację w telewizji, mem, filmik, screenshot, reklamę czy kampanię społeczną – po prostu wyjmijcie z kieszeni smartfony. Te papierowe mogą okazać się tu bardziej skuteczne, niż te cyfrowe!

- ▶ Pobierz to narzędzie, wydrukuj dwustronnie i rozdaj uczniom i uczennicom. Pomóż im analizować przekazy medialne.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ

pobierz

Wizerunek uchodźców i uchodźczyń w mediach

Podczas zajęć uczniowie i uczennice poznają cechy charakterystyczne dla fałszywej informacji (tzw. fake news), czyli takiej, która jest niezgodna z faktami. Poprzez analizę wybranych środków przekazu, takich jak mem internetowy czy materiał prasowy o tematyce uchodźczej, młodzież dowie się, jak weryfikować wartość przekazywanych w mediach informacji.

- ▶ Naucz młodzież weryfikować medialne informacje.

FILM

pobierz

Czy przekonywanie za pomocą faktów i wiedzy działa?

Jak rozmawiać o migracjach i argumentować nasze przekonania? Podejmujemy decyzje, które opierają się na wyznawanych wartościach, ale by te decyzje uzasadnić, próbujemy znaleźć racjonalne wytłumaczenie.

- ▶ Wykorzystaj film na zajęciach w szkole na temat tego, jak dobrze argumentować swoje przekonania.

ARTYKUŁ

pobierz

Czy żyjemy w czasach największych na świecie migracji?

Wydaje się, że Europa doświadcza dzisiaj migracji na niespotykaną dotąd skalę. W szerszej perspektywie historycznej i geograficznej można jednak zauważyć, że procesy migracyjne od wieków są wpisane w funkcjonowanie społeczeństw na całym globie, a Europa nie jest jedynym upragnionym celem migrantek i migrantów.

- ▶ Obalaj mity dotyczące migracji. Przedstawiaj zjawisko od strony historycznej i powołuj się na najnowsze dane.

7. Potrzebuję znaleźć sposoby, aby mówić o globalnych procesach w sposób zrozumiały, np. za pomocą indywidualnych historii

Za danymi statystycznymi stoją ludzie i ich konkretne historie. Poznaj opowieści o migracjach z pierwszej ręki – od samych migrantów i migrantek. Małe historie migrantów i migrantek tworzą wielkie opowieści o globalnych procesach. Dlatego zachęcamy uczniów i uczennice do uczenia się o migracjach poprzez poznawanie indywidualnych historii osób, które zmieniły miejsce zamieszkania z różnych powodów: pracy, miłości, ambicji lub zostały zmuszone ze względu na konflikty czy prześladowania.

SCENARIUSZ
ZAJĘĆ

pobierz

Tożsamość a migracja

Podczas lekcji uczniowie i uczennice poddadzą refleksji złożoność tożsamości – własnej oraz innych osób. Dowiedzą się, czym jest tożsamość osobista oraz społeczna. Zastanowią się, jakie aspekty tożsamości człowieka są trwałe, jakie zmienne oraz jaki wpływ na tożsamość może mieć migracja. Zajęcia są wstępem do kolejnej lub kolejnych lekcji, na których młodzież przyjrzy się doświadczeniom migrantów i migrantek.

SCENARIUSZ

Tożsamość a migracja

Opowieści o migracjach
na godzinie wychowawczej

FILM

pobierz

Opowieści o migracjach Opowieść Mahmouda o migracji Opowieść Senait o migracji Opowieść Krysi i Łukasza o migracji Opowieść Stanisława o migracji

Jak poznać prawdę o współczesnych migracjach w szumie często sprzecznych ze sobą informacji? Skąd mam wiedzieć, kim są przybysze, którzy stają się moimi sąsiadami albo kolegami, koleżankami z klasy? Po co przyjechali? Jakie mają zamiary? Czym się od nas różnią? Odpowiedzi na te wątpliwości najlepiej szukać u źródeł, czyli oddać głos samym migrantom i migrantkom.

PUBLIKACJA
DLA
MŁODZIEŻY

pobierz

Storytelling. Jak oddać głos migrantkom i migrantom z sąsiedztwa?

Jeśli Twoi uczniowie i uczennice myślą o tym, aby zrealizować projekt na podstawie opowieści migrantów i migrantek z Waszego sąsiedztwa, ten przewodnik jest dla nich!

Z materiału dowiedzą się więcej o opowieściach i storytellingu, na nowo odkryją swoje sąsiedztwo i poznają temat migracji poprzez opowieści osób z takim doświadczeniem. Czeka ich trochę teorii i dużo praktyki, dzięki którym przygotowują się do zaplanowania i przeprowadzenia własnego projektu o migracjach.

PUBLIKACJA

pobierz

Storytelling o migracjach. Przewodnik dla wychowawców

Przewodnik jest przeznaczony dla wychowawców i wychowawczyń szkół podstawowych i ponadpodstawowych szukających metod pracy z klasą, które ułatwią rozmowę na temat migracji z wykorzystaniem opowieści osób z doświadczeniem migracji. Dowiesz się, jak wykorzystać opowiadane przez migrantów i migrantki historie w sposób angażujący Twoich uczniów i uczennice – budząc ich wyobraźnię i uruchamiając emocje.

8. Potrzebuję zadbać o uczniów i uczennice z doświadczeniem migracyjnym, które są w klasie/szkole

Jeśli planujesz przeprowadzić zajęcia z klasą na temat sytuacji na granicy polsko-białoruskiej, a wśród uczniów i uczennic znajduje się osoba z Białorusi lub z innego kraju, porozmawiaj z nią przed lekcją – uprzedzając, że taki temat chcesz poruszyć i czy ma w związku z tym jakieś pytania lub obawy, na które można wcześniej odpowiedzieć. Wyjaśnij, jaki jest cel planowanych zajęć lub rozmowy, zadбай o to, żeby wcześniej mogła wyrazić swoje potrzeby – np. odnośnie większego zaangażowania w rozmowę lub właśnie nieekspozowania swojej osoby.

Także klasę warto przygotować na tę rozmowę i w zależności od wcześniejszych ustaleń z tą osobą, wspomnieć o nich na początku spotkania lub interweniować w razie potrzeby podczas zajęć.

Możesz zaproponować wspólne wypracowanie zasad rozmowy w klasie, które pozwolą wszystkim zgłosić pomysły na to, żeby rozmawiać w atmosferze szacunku (<https://globalna.ceo.org.pl/material/10-porad-jak-rozmawiac-o-uchodzcach-i-wzajemnie-sie-sluchac/>). Zwróć uwagę na język, jakim się posługujemy przy poruszaniu tej tematyki (<https://globalna.ceo.org.pl/material/jak-rozmawiac-o-uchodzcach-komentarz-do-scenariuszy-lekcji/>).

W sytuacji, kiedy wiemy, że mamy w klasie do czynienia z konfliktami, warto także o takiej rozmowie uprzedzić rodziców i omówić sytuację z wychowawcą/wychowawczynią danej klasy (<https://globalna.ceo.org.pl/material/storytelling-o-migracjach-przewodnik-dla-wychowawcow/>).

PAKIET

pobierz

Pakiet. Jak rozmawiać o wielokulturowości w szkole?

W polskich szkołach zwiększa się liczba dzieci cudzoziemskich oraz polskich dzieci, które wróciły z emigracji. W związku z tym nasila się potrzeba wspierania całej społeczności szkolnej w odnalezieniu się w tej sytuacji. Nie tylko dzieci cudzoziemskie, ale też kadra pedagogiczna, rodzice oraz dzieci polskiego pochodzenia muszą nauczyć się funkcjonować w różnorodnym kulturowo środowisku.

Prezentowany pakiet ekspercki to zestaw pięciu materiałów metodycznych, w których znajdują się praktyczne wskazówki na temat tego, w jaki sposób szkolna kadra pedagogiczna może współpracować ze sobą na rzecz wsparcia ucznia/uczennicy z doświadczeniem migracyjnym i budowania integracji w wielokulturowej społeczności szkolnej.

Wskazówki dla:

- dyrektorki i dyrektora szkoły
- nauczycielki i nauczyciela zajęć przedmiotowych
- wychowawczynie i wychowawcy klasy
- pedagożki i pedagoga szkolnego
- bibliotekarki i bibliotekarza szkolnego

Więcej materiałów edukacyjnych o migracjach znajdziesz na stronie: www.globalna.ceo.org.pl/tematy/migracje/

DLACZEGO WARTO
ROZMAWIAĆ?

pobierz

JAK ANGAŻOWAĆ
MŁODZIEŻ?

pobierz

JAK UCZYĆ O
MIGRACJACH W
KLASIE?

pobierz

JAK WYRÓWNYWAĆ
SZANSE?

pobierz

Materiał powstał w 2021 r. ramach projektów „I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” oraz „Globalna szkoła. Razem o migracjach” realizowanych przez Centrum Edukacji Obywatelskiej. Projekt „I am European: Historie i fakty o migracjach na XXI wiek” współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej. Projekt „Globalna szkoła. Razem o migracjach” współfinansowany z budżetu państwa w ramach polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP. Treść wyraża wyłącznie poglądy autorów/autorek i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ani Unii Europejskiej.

Materiał „8 potrzeb - Jak przygotować się do rozmowy w klasie o uchodźstwie i migracjach?” jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w wyniku realizacji projektu polskiej współpracy rozwojowej finansowanego przez MSZ RP w roku 2021 i UE. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji i posiadaczach praw.

Centrum Edukacji Obywatelskiej to największa edukacyjna organizacja pozarządowa w Polsce. Przy jej wsparciu nauczycielki i nauczyciele wprowadzają do szkoły metody nauczania i tematy, dzięki którym uczennice i uczniowie angażują się w swoją edukację i lepiej radzą sobie z wyzwaniami współczesnego świata.

Prowadzimy programy, które rozwijają wiarę we własne możliwości, otwartość oraz krytyczne myślenie, uczą współpracy i odpowiedzialności, zachęcają do zaangażowania w życie publiczne i działania na rzecz innych.

Proponujemy rozwiązania opieramy na ponad 27-letnim doświadczeniu, wiedzy eksperckiej i współpracy z praktykami. Z naszego wsparcia korzysta około 40 tysięcy nauczycieli, nauczycielek oraz dyrektorów i dyrektorek z prawie 10 000 szkół z całej Polski.

Zapraszamy na stronę internetową Centrum Edukacji Obywatelskiej: www.ceo.org.pl

Dołącz do Centrum Edukacji Obywatelskiej na Facebooku: www.facebook.com/fundacjaCEO

Zapraszamy na stronę internetową obszaru Odpowiadaj na wyzwania globalne: www.globalna.ceo.org.pl

Dołącz do Edukacji Globalnej Centrum Edukacji Obywatelskiej na Facebooku: www.facebook.com/edukacjaGlobalnaCEO

Odpowiadaj
na globalne
wyzwania